

**İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ**

ISSN 1303-7757

2009/1, Cilt: 8, Sayı: 15

**HITIT UNIVERSITY
DIVINITY FACULTY JOURNAL**

ISSN 1303-7757

2009/1, Volume: 8, Issue: 15

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ISSN 1303-7757
2009/1, Cilt: 8, Sayı: 15

HITIT UNIVERSITY
DIVINITY FACULTY JOURNAL

ISSN 1303-7757
2009/1, Volume: 8, Issue: 15

Bu dergi uluslararası

veri indeksi tarafından taranmaktadır.

Hitit Üniversitesi Adına Sahibi / Owner on behalf of Hitit University

Prof. Dr. Serdar KILIÇKAPLAN
Rektör

Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief
Prof. Dr. Ferhat KOCA
Dekan / Dean

Editör / Editor
Doç. Dr. Halil İbrahim ŞİMŞEK

Editör Yrd. / Editorial Assistants
Yrd. Doç. Dr. Hasan Yücel BAŞDEMİR
Yrd. Doç. Dr. Süleyman GEZER
Dr. Sefer YAVUZ

Yayın Kurulu / Editoryal Board
Prof. Dr. Ferhat KOCA
Prof. Dr. Osman EĞRİ
Prof. Dr. Muhit MERT

Doç. Dr. Mehmet EVKURAN
Doç. Dr. Halil İbrahim ŞİMŞEK
Yrd. Doç. Dr. Hasan Yücel BAŞDEMİR
Yrd. Doç. Dr. Ramazan KARAMAN

Yayın Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Hacı Yunus APAYDIN	Erciyes Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hasan ONAT	Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL	Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hüseyin PEKER	Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hüsnü Ezber BODUR	Sütçü İmam Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Mahmut Erol KILIÇ	Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Sadık KILIÇ	Atatürk Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Süleyman TOPRAK	Selçuk Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ	İstanbul Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Talat SAKALLI	S. Demirel Ü. İlahiyat Fakültesi

Teknik Hazırlık
H. İbrahim Şimşek

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, bilimsel hakemli bir süreli yayın organıdır. Yılda iki sayı olarak yayımlanır. Dergide yayınlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazılar, yayıncı kuruluştan izin alınmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayımlanamaz.

Baskı Yeri ve Tarihi / Publication Place and Date
Ankara, 2009

Baskı / Printing
ÖNCÜ BASIMEVİ
Kazım Karabekir Cad. Ali Kabakçı İşhanı
No: 85/2 İskitler Ankara
Tel: 0312 384 31 20

Yazışma adresi / Corresponding Adress
Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Dergi), ÇORUM
Tel: 0364 2346358 Fax: 0364 2346357

www.ilaf.hitit.edu.tr

Fiyatı: 10 TL

Bu Sayının Hakemleri / Referee Board of this Issue

Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN
(Cumhuriyet Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali DURUSOY
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali AKYÜZ
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ferhat KOCA
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Kamil ÇAKIN
(Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mahmut AYDIN
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mevlüt KAYA
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Muhit MERT
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK
(İstanbul Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Osman EĞRİ
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR
(Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Talip TÜRCAN
(Süleyman Demirel Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Ali AKDOĞAN
(Rize Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Ali Rıza AYDIN
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Bayram Ali ÇETİNKAYA
(Eskişehir Osman Gazi Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Erkan PERŞEMBE
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. İsmail KÖZ
(Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Kaşif Hamdi OKUR
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Mustafa BIYIK
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Şaban HAKLI
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Harun ANAY
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Naci KULA
(Eskişehir Osman Gazi Ü. İlahiyat Fakültesi)

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Doç. Dr. Kâşif Hamdi OKUR	
İslam Hukuku'nda Boşama Yemini (Talâka Yemin) Meselesi	
Oath of Divorce Issue in Islamic Law	5-30
Doç. Dr. Mahmut KAVAKLIOĞLU	
Kendisine Yönelik Hatalı Yorumlar Karşısında Hz. Peygamber	
The Prophet Muhammad's demeanor in the face of Incorrect Comments to him	31-58
Doç. Dr. Reza AKBARİ, Dr. Tahir ULUÇ	
Günümüz İran'ında Felsefî Hayata Genel Bir Bakış	
An Overview of the Philosophical Life in Contemporary Iran	59-75
Yrd. Doç. Dr. Muammer CENGİL	
Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi I. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	
The Survey on Self-esteem of Students of Divinity Faculty of Hitit University according to Some Variable	77-102
Dr. Aytekin ÖZEL	
Mantığı Geleneksel Kelama Uygulamak: Şehristânî'nin <i>Kitâbü'l-Musâraati'l Felâsife</i> Adlı Eseri Üzerine Bir Çalışma	
Applying Logic to Traditional al-Kalam: A Study on al-Shahrastani's Work Entitled <i>Kitab al- Musara'a al-Falasifa</i>	103-117

Dr. Yakup OŐTU

Dine Normatif ve Popüler Yaklaşım: “Bir Dini Yönelim Ölçeđi Denemesi”

Approach to Religion by the Normative and Popular: “A Test on the Religious Orientation Scale” 119-139

Ammar FRAYHAT, Amjad ABDULAZİZ, Mohammad THALGİ

Ürdün’deki Şer’î Liselerin Birinci Sınıflarında Okutulan Akaid Ders Kitabının Kapsadığı Deđerler

Values Analysis of the Faith Lesson Textbook of the First secondary Grade in Jordan 141-156

Süleyman TURAN

Kadınların Hıristiyan Misyon Tarihindeki Yeri

The Place of Women in the History of Christian Missions 157-177

Şihâbuddîn Ebû’l-Abbâs Ahmed b. İdrîs el-Mâlikî el-Karâfî

Çeviren: Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜRLER

Fetvâ, Kazâ ve İmâmet Üçgeninde Hz. Peygamber’in Tasarrufları 179-188

Kitap Tanıtım ve Değerlendirmeleri / Book Reviews

Hazırlayan: Prof. Dr. Musa YILDIZ

Mustafa Tatcı, *Yûnus Emre Külliyyâtı*, H Yayınları, (c. 1-6). İstanbul 2009. 189-191

Hazırlayan: Ar. Gör. Süleyman TURAN

Roger P. SCHROEDER, *What is the Mission of the Church? A Guide for Catholics*, Orbis Books, Maryknoll 2008, XIII+159 s. 192-195

KİTAP TANITIM VE DEĞERLENDİRMELERİ

Mustafa Tatçı, *Yûnus Emre Külliyyâtı*, H Yayınları, (c. 1-6). İstanbul 2009.

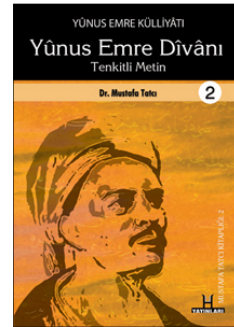
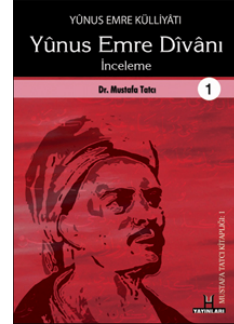

Hazırlayan: Musa YILDIZ*

Dinî-tasavvufî Türk edebiyatının ilk ve önemli temsilcilerinden biri olan Yûnus Emre (1240-1320 M.), fikirleri ve şiirleriyle yaşadığı dönemden bugüne evrensel bir üne ulaşmıştır. Yûnus Emre, dil olarak sâde fakat derin ifade gücüyle kaleme aldığı şiirlerinde Türkçeyi edebîleştirmiş, millî dil ve edebî formlarla kendisine has bir varlık, bilgi, aşk ve ahlâk felsefesi ortaya koymuştur. Onun şiirlerindeki mesajları pek çok kesim tarafından aktarılacak insanların belleklerinde yer etmiştir.

Bilindiği gibi, Anadolu Türklüğü 13. yüzyılda siyâsî ve ekonomik sorunlar yüzünden bir bunalım çağını yaşamıştır. İşte böyle bir çağda Yûnus, insanlığı tanış olmaya, birliğe, sevgiye, ilme ve ahlâka davet etmiştir. Edebiyat tarihimizde kendisine has bir tarzın kurucusu olarak tanınan Yûnus, özellikle bu tarzıyla kendisinden sonra yaşayan pek çok şâiri etkilemiştir.

Mustafa Tatçı Beyin hazırladığı bu çalışma, *Yûnus Emre Dîvânı*'nın tenkitli metni ve *Dîvân*'daki dinî-

---

* Prof. Dr., Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, e-mail: ymusa@gazi.edu.tr

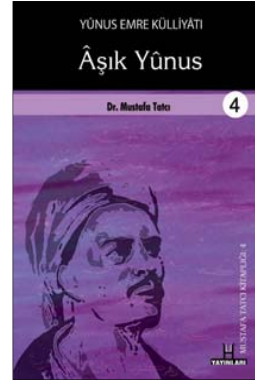
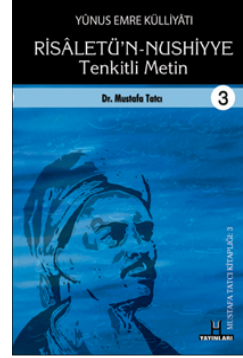
tasavvufî unsurların tahlili üzerine bir denemedir. Uzun süren bir araştırmanın sonucunda ortaya çıktığı âşikâr olan bu çalışmada Yûnus'un edebî kişiliği ve eserleri yazar tarafından ilmî ve sistematik bir metotla incelenmiştir.

Yûnus Emre Divânı, bugüne kadar birçok kişi tarafından pek çok kez yayımlanmıştır. Ancak bütün bu yayınlara rağmen, *Divân*'ın sağlam yazmalara dayalı ve karşılaştırmalı tam bir neşri gerçekleştirilememiştir. Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Yûnus Emre Divânı* (İstanbul 1943) adlı eseri bu hükmün dışındadır. Ancak Gölpınarlı'nın bu çalışmasında da pek çok eksik söz konusudur. Nitekim merhum Gölpınarlı, künyesi verilen neşrinden daha sonra vazgeçmiştir. Yunus Emre'ye atfedilerek yayımlanana divânlarda, okuma hataları, mısra atlamaları, yanlış anlamlandırmalar, beyit eksiklikleri, benzer redifli şiir karışıklıkları, dışarıda bırakılan veya yazma nüshaların sayfalarında kalan şiirler, mahlas karışıklıkları ve başka Yûnus'ların şiirlerinin Yunus Emre'ye ait olanlardan ayrıştırılmaması gibi birçok problem bulunmaktadır. *Yûnus Emre Külliyyâtı*'nın yazar tarafından yeniden ele alınması için yukarıda sıralanan problemlerin giderilmek istenmesi yeter sebep olarak kabul edilmelidir.

Çalışmanın 2. cildini oluşturan tenkitli metin, daha önceki neşirlerden oldukça farklıdır. Mustafa Tatcı, bu çalışmasında şimdiye kadar yayımlanan Yunus Emre Divanlarındaki yukarıda söz konusu ettiğimiz problemleri mümkün olduğu kadar ortadan kaldırmıştır. Çeşitli mekânlarda muhafaza edilen 20 kadar yazma *Divân* nüshası ve 30'dan fazla mecmuanın edisyon-kritik yöntemiyle karşılaştırılması ile oluşturulan ortak metin, her yazmada görülen farklılıkların dipnotlarda belirtilmesiyle son derece bilimsel bir nitelik kazanmıştır.

Mustafa Tatcı kendinin de belirttiği üzere 1986'da başladığı Yunus Emre araştırmalarına aralıksız devam etmiş, ortaya bir enstitünün başarabileceği bu şahaseri hazırlayarak hem akademisyenlere hem de kitap dostlarına büyük bir hizmet sunmuştur.

Yûnus Emre Külliyyatı adını taşıyan ve toplam 2654 syfadan oluşan bu çalışma, birbirini takip eden altı kitap halinde yayımlanmıştır. Bunlar ciltlere göre şu adları taşımaktadırlar:

1. cilt: *Yûnus Emre Divânı – İnceleme* (616 s.)
2. cilt: *Yûnus Emre Divânı - Tenkitli Metin* (706 s.)
3. cilt: *Yûnus Emre Divânı - Risâletü'n-Nushiyye - Tenkitli Metin* (180 s.)
- 4 cilt: *Yûnus Emre Divânı - Âşık Yûnus* (308 s.)
5. cilt: *Yûnus Emre Divânı - Yûnus Emre Şerhleri* (416 s.)
6. cilt: *Yûnus Emre Divânı (Tıpkı Basım)* (428 s.)

Türk düşünce tarihinde, tasavvufun manâ ve mahiyetini tam olarak belirleyebilmek için özellikle Yûnus takipçilerine ait eserlerin tahlil edilmesi gereklidir. Çalışmanın sonunda, yazarda şu kanaat hâsıl olmuştur:

“Yûnus Emre, Anadolu Türklüğü içinde yetişmiş olgun bir sûfidir. Türkçeyi edebîleştirme yolunda en büyük gayreti gösterenlerin başında Yûnus Emre bulunmaktadır. Yûnus'un bir başka özelliği de, Türkçe dinî, tasavvufî ve millî bir terminoloji geliştirip kullanmasıdır. O, bir yönüyle varlık, bilgi, aşk, ahlâk, tevhîd, vahdet-i vücûd, Tanrı konularında cevaplar arayan bir düşünür olarak karşımıza çıkmakta; diğer taraftan şâir yüzünü göstermektedir. Dolayısıyla biz, Yûnus'un dünyasına panteist, mistik ve hümanist terminolojiyle değil, kendi terminolojisiyle girebiliriz.”

Sonuç olarak; “Ete kemiğe büründüm, Yûnus gibi göründüm” diyen halk ve Hak adamının dünyasına sirayet etmek, titiz bir çalışma ve uzun yılların birikimiyle hazırlanmış olan bu eseri okumak ve onu bir başucu kitabı yapmakla olur.

Bu vesileyle Türk okuyucusunun kültür tarihimizin kilometre taşı olan mümtaz şahsiyetlerle ilgili yayımladığı çok sayıda eserleriyle yakından tanıdığı Yrd. Doç. Dr. Mustafa Tatcı Beye şükranlarımı arz ederken, eserin yeni ve estetik olarak özenilmiş baskısını yayın dünyamıza kazandıran H Yayınları yetkililerine de bir okuyucu olarak müteşekkir olduğumuzu ifade etmem gerekir.

